

Finansdepartementet
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 19. mars 2004

SKATTEMESSIG BEHANDLING AV DIFFERENSIERT FORVALTNINGSGODTGJØRELSE FOR VERDIPAPIRFONDSANDELER

I forbindelse med en oppdatering av det rettslige rammeverket for verdipapirfond, ble det i Ot.prp. nr. 98 (2000-2001) og Innst. O. nr. 132 (2000-2001) fremmet flere forslag om endringer i verdipapirfondloven. De fleste lovendringene ble gjennomført med virkning fra 1. august 2001.

I forbindelse med gjennomgangen av det rettslige rammeverket fikk verdipapirfondloven § 6-1 (1) et nytt tredje og fjerde punktum. Denne lovendringen trådte i kraft samtidig som Finansdepartementet med hjemmel i verdipapirfondloven § 6-1 (1) tredje og fjerde punktum, den 6. januar 2003 fastsatte forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse for verdipapirfondsandeler.

I korte trekk innebærer forskriften om differensiert forvaltningsgodtgjørelse at forvaltningsselskapene gis adgang til å differensiere den forvaltningsgodtgjørelse som belastes fondene. Differensieringen skal baseres på det antall andeler den enkelte andelseier har i fondet og skal uttrykkes som en prosentvis rabatt på den forvaltningsgodtgjørelsen som daglig belastes fondet. Forskriften fastsetter at en andelseier skal få sin samlede rabatt refundert fra forvaltningsselskapet. Dette antas i praksis å skje ved kontantutbetaling eller tildeling av nye andeler i fondet.

En viktig bakgrunn for ovennevnte lovendring/forskrift, var ønsket om å få til en enklere bransjestruktur gjennom å legge til rette for en sanering av ellers like fond forvaltet av samme forvaltningsselskap.

I forbindelse med arbeidet med å benytte seg av adgangen til differensiert forvaltningsgodtgjørelse finner Verdipapirfondenes Forenings medlemmer (forvaltningsselskapene) at de står ovenfor en uavklart skattemessig situasjon. Vi ber derfor Finansdepartementet avklare hvordan differensiert forvaltningsgodtgjørelse skal behandles skattemessig for andelseierne. Herunder vil vi anmode om at Finansdepartementet medvirker til at lovendringen/forskriften får realisere sitt formål uten at utilsiktede skattemessige konsekvenser oppstår.

Nærmere om bakgrunn for lovendringen/forskriften av 06.01.2003.

Ifølge verdipapirfondloven § 6-1 (1) gir hver andel i et verdipapirfond lik rett i fondet. Før tilføyelsen av 3. og 4. punktum i verdipapirfondloven § 6-1 (1) ble denne bestemmelsen i praksis forstått slik at det var krav om at samtlige fondsandeler i fondet skal ha lik størrelse samt at forvaltningsgodtgjørelsen knyttet til hver andel skulle være lik.

I Ot.prp. nr. 98 (2000-2001) pkt 3.6.2 gir Finansdepartementet sin tilslutning til Kredittilsynets forslag om å åpne for differensiert forvaltningsgodtgjørelse basert på hvor mange andeler den enkelte andelseier sitter med. I likhet med Kredittilsynet legger departementet til grunn at man slik kan oppnå en mer kostnadsriktig prising. Finansdepartementet uttaler at forslaget innebærer et unntak fra prinsippet om at hver andel gir lik rett i fondet.

Under redegjørelsen for Kredittilsynets forslag viser Finansdepartementet til at Kredittilsynet mener at differensiert forvaltningsgodtgjørelse, etter objektive kontrollerbare kriterier, kan bidra til å forenkle bransjestrukturen, herunder siterer Finansdepartementet følgende uttalelse fra Kredittilsynet :

«Det antas at manglende adgang til differensiering av forvaltningshonoraret i et enkelt fond har vært en vesentlig drivkraft bak opprettelsen av mange verdipapirfond, der den eneste forskjellen er minimumstegning og forvaltningsgodtgjørelsen. Sannsynligvis vil markedsaktørene selv finne det lønnsomt å redusere antallet like fond dersom den klareste begrunnelsen for å ha likeartede fond bortfaller. Hvis dette er tilfelle vil økt adgang til å differensiere forvaltningsgodtgjørelsen kunne bidra til å forenkle bransjestrukturen.»

Det fremgår her at en viktig bakgrunn for lovendringen/forskriften av 06.01.03 var ønsket om å få til en enklere bransjestruktur gjennom å legge til rette for sanering av ellers like fond forvaltet av samme forvaltningsselskap.

I høringsnotat vedrørende forslag til forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse uttalte Kredittilsynet videre at hensikten med differensiert forvaltningsgodtgjørelse er at forvaltningen skal bli mer effektiv. Kredittilsynet presiserte i denne forbindelse at man med ”effektiv” mener at det oppnås en mer kostnadseffektiv riktig prising. Kredittilsynet uttalte at mer kostnadseffektiv riktig prising oppnås ved at det blir lavere kostnader ved forvaltningen og ved at de andelseierne som forvaltningsselskapet har høyest kostnader med betaler relativt høyere godtgjørelse.

Skattemessig behandling ved bruk av forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse

Verdipapirfondenes Forening er kjent med at Nordea Fondene AS i brev til departementet datert 28. august 2003 har bedt om en avklaring av den skattemessige behandling i forbindelse med bruk av differensiert forvaltningsgodtgjørelse.

Da Finansdepartementet fastsatte forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse stod man overfor valget mellom to hovedmodeller: Den ene modellen gikk ut på at

andelseierne i det enkelte fond inndeles i klasser etter størrelsen på investert beløp og med ulik forvaltningsgodtgjørelse knyttet til hver enkelt klasse. Den andre modellen gikk ut på at alle andelseiere betaler lik forvaltningsgodtgjørelse i selve fondet, men der differensieringen av forvaltningsgodtgjørelsen gjennomføres ved tilbakeføring av forvaltningsgodtgjørelse fra forvaltningsselskapet til andelseiere, i hovedsak gjennom en trappetrinnsmodell basert på antall andeler den enkelte andelseier besitter. Den førstnevnte modellen innebærer et topartsforhold mellom andelseier og fond. Den andre modellen, som departementet til slutt valgte å implementere i forskriften, skaper et trepartsforhold mellom andelseier, fond og forvaltningsselskap, og der andelseiere som betaler for høy forvaltningsgodtgjørelse til fondet får dette refundert fra forvaltningsselskapet. Reelt sett er imidlertid ikke dette en utbetaling fra forvaltningsselskapet men et praktisk verktøy for å prise forvaltningstjenesten korrekt totalt sett. Skattemessig bør differensiert forvaltningsgodtgjørelse behandles nøytralt i forhold til andre fond som har samme lave prisnivå direkte i fondet – altså uten en innledende ”overpris” i fondet som deretter korrigeres gjennom utbetalingen fra forvaltningsselskapet.

Vår bekymring vedrørende den skattemessige behandling ved differensiert forvaltningsgodtgjørelse går i første rekke på konsekvensene av en eventuell skattemessig behandling som innebærer at rabatten som gis andelseier, vil betraktes som fordel vunnet ved kapital, som kommer løpende til beskatning på utbetalingstidspunktet eller tidspunktet for tildeling av nye andeler i de tilfeller rabatten utdeles gjennom vederlagsfri tildeling av nye andeler.

Hvis rabatten som gis andelseier kommer til løpende til beskatning, vil det ikke være skattemessig nøytralitet mellom fond med lavt forvaltningshonorar og fond som i utgangspunktet har høyere forvaltningshonorar korrigert gjennom en refusjon fra forvaltningsselskapet, som effektivt sett gir samme lave forvaltningshonorar. Vi antar at det ikke er en tilsiktet effekt i forbindelse med forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse.

Dersom en løpende skattemessig behandling legges til grunn, gir dette forvaltningsselskapene isolert sett insentiver til å beholde dagens struktur. Dette innebærer mange like verdipapirfond (med ulikt minste tegningsbeløp og forvaltningsgodtgjørelse), fremfor å slå disse fondene sammen og innføre differensiert forvaltningsgodtgjørelse. Dermed risikerer vi den utilsiktede effekten at den skattemessige behandlingen bidrar til å forhindre den ønskede sanering av antall fond som nettopp var mye av bakgrunnen for lovendringen/forskriften. Dette vil igjen være lite ønskelig, siden en forenkling i bransjestrukturen også vil kunne gi forvaltningsselskapene grunnlag for å redusere sine kostnader, hvilket på sikt vil være til gunst for kundene hvis konkurransen i markedet fungerer effektivt (hvilket vi mener er tilfellet).

Oppsummering/anmodning

Innføring av differensiert forvaltningsgodtgjørelse er etter vår oppfatning et framskritt både for kunder og forvaltningsselskapene, gjennom at det enkelte fond kan etablere en mer fleksibel prisstruktur tilpasset kunder av ulik størrelse. Et viktig hensyn i dette henseende er ønsket om å forenkle bransjestrukturen og legge til rette for en sanering av ellers like fond forvaltet av samme forvaltningsselskap.

Hvis den valgte modellen for differensiering av forvaltningsgodtgjørelsen medfører en løpende beskatning av det beløp kunden betaler i ”overpris” til fondet vil dette kunne framstå som en utilsiktet skattemessig effekt som bidrar til å motarbeide de formål forskriftsendringen var ment å skulle ivareta. Vi frykter at våre medlemmer da i mindre grad enn ellers vil benytte seg av adgangen til differensiert forvaltningsgodtgjørelse. I så fall får vi ikke den ønskede reduksjon i antall likeartede fond eller en antatt mer kostnadsriktig prising av forvaltningsgodtgjørelsen. Dette vil være en bristende forutsetning i forhold til lovendringen i verdipapirfondloven § 6-1 (1) og fastsettelsen av forskrift av 06.01.2003.

I tillegg til at ovennevnte eventuelle skattemessige situasjon vil innebære utilsiktede skattemessige virkninger, vil det komplisere/vanskeliggjøre andelseierens oversikt over avkastningen på sin investering i verdipapirfondet før og etter skatt.

Vi ber Finansdepartementet avklare hvordan differensiert forvaltningsgodtgjørelse skattemessig skal behandles; på utbetalingstidspunktet for rabatteringen eller på tidspunkt for realisering av underliggende andeler.

Vi minner igjen om Nordea Fondenes brev om saken av 28. august i fjor, som Finansdepartementet ennå ikke har besvart. Dette brevet fra foreningen er et uttrykk for at også resten av fondsbransjen ønsker en raskest mulig avklaring av de skattemessige forholdene i tilknytning til forskrift om differensiert forvaltningsgodtgjørelse.

Med hilsen
For Verdipapirfondenes Forening

Lasse Ruud
Adm. direktør